

قوه قضایه

ترجمہ و توضیح

منابع قصصی و صحیح کماحقہ در قانون مدنی

www.ketab.ir

محمد حدادی

پژوهشگاه قوه قضایه

سرشناسه	: حیدری، محمد، ۱۳۴۴ -
عنوان و نام پدیدآور	: ترجمه و توضیح منابع فقهی فسخ نکاح در قانون مدنی/ پژوهشگر محمد حیدری؛ تهیه و تنظیم پژوهشکده حقوق خصوصی، گروه حقوق خانواده.
مشخصات نشر	: تهران: پژوهشگاه قوه قضاییه، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۴۵۵ ص: ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۹۷۰۱۶-۰۷-
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: عربی - فارسی.
موضوع	: زناشویی -- فسخ (فقه)
موضوع	: Marriage -- Annulment (Islamic law)
موضوع	: زناشویی -- فسخ
موضوع	: Marriage -- Annulment
شناسه افزوده	: پژوهشگاه قوه قضاییه. پژوهشکده حقوق خصوصی. کارگروه حقوق خانواده
شناسه افزوده	: پژوهشگاه قوه قضاییه
رده بندی کنگره	: BP۶/۱۸۹
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۳۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۶۱۷۲۴۳۵
وضعیت رکورد	: فیبا

وبسایت: www.jri.ac.ir کدپستی: ۱۹۸۳۸۴۶۵۱۴ تلفن: ۰۲۱-۲۲۰۹۲۰۶۱
نشانی: بزرگراه چمران، بزرگراه یادگار امام، بعد از خروجی اوین درگه، پژوهشگاه قوه قضاییه

مرکز مطبوعات و انتشارات
قوه قضاییه

عنوان: ترجمه و توضیح منابع فقهی فسخ نکاح در قانون مدنی

پژوهشگر: محمد حیدری

تهیه و تنظیم: پژوهشکده حقوق خصوصی، گروه حقوق خانواده

ویراستار: مصطفی حقانی فضل

صفحه آرایی: مریم کاظمینی

ناشران: پژوهشگاه قوه قضاییه، مرکز مطبوعات و انتشارات قوه قضاییه

شابک: ۹۷۸ - ۶۲۲ - ۹۷۰۱۶ - ۰۷ -

قیمت: ۸۵۰/۰۰۰ ریال

تیراژ و نوبت چاپ: ۳۰۰ نسخه - چاپ اول - اردیبهشت ۱۴۰۰

مرکز پخش، فروشگاه و نمایشگاه دائمی: تهران، خیابان حافظ، نبش خیابان سمیه، ساختمان شماره ۳ قوه قضاییه
شماره‌های تماس: ۰۲۱-۸۸۱۹۹۹۰۴ - ۰۲۱-۸۸۱۹۹۹۱۳

وبسایت: www.judpub.ir

فهرست مطالب

۷.....	مقدمه
۹.....	بخش اول: عیب مشترک موجب فسخ نکاح (جنون)
۱۱.....	۱. المقنعة - شيخ مفيد (ره)
۱۱.....	۲. المبسوط - شيخ طوسي (ره)
۱۳.....	۳. النهاية - شيخ طوسي (ره)
۱۴.....	۴. المهذب - ابن البراج (ره)
۱۵.....	۵. الوسيلة - ابن حمزه طوسي (ره)
۱۶.....	۶. السرائر - ابن ادریس حلی (ره)
۱۶.....	۷. شرایع الاسلام - علامه حلی (ره)
۱۷.....	۸. مسالك الافهام - شهيد ثاني (ره)
۲۰.....	۹. كشف اللثام - محقق اصفهانی (ره)
۲۴.....	۱۰. الحدائق الناضرة - محقق بحرانی (ره)
۳۲.....	۱۱. رياض المسائل - سيد علي طباطبائي (ره)
۳۶.....	۱۲. جواهر الكلام - محمد حسن نجفی (ره)
۴۶.....	۱۳. تفصيل الشريعة - فاضل لنکرانی (ره)
۵۵.....	بخش دوم: عيوب مرد موجب فسخ نکاح
۵۷.....	۱. المقنعة - شيخ مفيد (ره)
۵۷.....	۲. المبسوط - شيخ طوسي (ره)
۶۸.....	۳. النهاية - شيخ طوسي (ره)
۶۹.....	۴. مسالك الافهام - شهيد ثاني (ره)
۸۰.....	۵. كشف اللثام - فاضل هندی (ره)
۹۰.....	۶. حدائق الناضرة - محقق بحرانی (ره)
۱۰۸.....	۷. جواهر الكلام - محمد حسن نجفی (ره)
۱۲۶.....	۸. تفصيل الشريعة، كتاب النکاح - فاضل لنکرانی (ره)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على سيدنا ونبينا ابى القاسم محمد وعلى آله الطيبين الطاهرين المعصومين

والعنت الله على اعدائهم اجمعين من الآن الى قيام يوم الدين

مقدمه

قسمت اعظم ابواب قانون مدنی ما از فقه امامیه گرفته شده و قانون گذار سعی نموده است مواد قانونی را بر اساس اقوال مشهور فقهای عظام تنظیم نماید و طبق اصل ۱۶۷ قانون اساسی و ماده ۳ قانون آیین دادرسی مدنی، قاضی در زمان رسیدگی به دعاوی، در موارد سکوت یا نقص یا اجمال یا تعارض قوانین، باید با مراجعه به منابع فقهی و فتاوی معتبر حکم قضیه را پیدا کند. از طرفی مواد قانون مدنی در موضوع نکاح و طلاق کاملاً از فقه امامیه اخذ شده است؛ بنابراین فهم عمیق آن با آشنایی با ارای فقهای شیعه ممکن است. اجمال و نقص مقررات در این باب، ضرورت بررسی مبانی فقهی مواد قانون مدنی در بحث انحلال نکاح، مخصوصاً مبحث فسخ نکاح، را آشکار می سازد. از سوی دیگر، در محاکم خانواده در موضوع فسخ نکاح، قضات با اجمال یا ابهام یا سکوت قانون مواجه می شوند که در اینجا ضرورت دسترسی آسان به منابع عظیم فقهی آشکار می گردد. از سوی دیگر، دگرگونی جامعه و مقتضیات زمان و به وجود آمدن پرسش هایی در مسائل حقوق خانواده و فقد قانون متناسب و گویا برای حل مشکلات در این زمینه ضرورت وضع قوانین جدید را ایجاب می کند. قانون گذار در وضع قانون در احوال شخصیه، خصوصاً در موضوع نکاح و طلاق، علاوه بر شناخت عمیق و همه جانبه اوضاع اجتماعی، نیاز مهم تری به شناخت عمیق مبانی فقهی دارد تا هم بتواند به درستی طبق موازین شرع مقدس وضع مقررات نماید و هم از راه حل هایی که در منابع بی کران فقهی توسط فقهای بزرگ ما در طول بیش از هزار سال در کتب فقهی ارائه شده است، در تدوین قوانین استفاده نماید. از آنجا که دسترسی به منابع فقهی و درک درست آنها نیاز به تخصص و مطالعه عمیق و طولانی دارد،

ضرورت کارهای پژوهشی در این زمینه آشکار می‌گردد. به همین جهت در موضوع بحث تحت عنوان دیدگاه فقهای امامیه در اسباب و احکام فسخ نکاح و تطبیق آن با قانون مدنی در بخش اول این مجموعه گزیده‌ای از آرای فقها درباره فسخ نکاح به صورت موضوعی و با تطبیق با قانون مدنی مطرح شد. در بخش دوم (کتاب حاضر) تحت عنوان ترجمه و توضیح منابع فقهی فسخ نکاح در قانون مدنی، متون فقهی مربوط به موضوع فسخ نکاح به طور مشروح و با ترجمه تطبیقی و اندکی توضیح ارائه خواهد شد. امید است به واسطه این ترجمه راه ارتباطی بین مباحث قانون مدنی و متون فقهی امامیه در این موضوع برای اهل مطالعه و تحقیق باز گردد و مفید واقع شود. هدف از این ترجمه صرفاً آشنایی ابتدایی با متون فقهی امامیه در موضوع فسخ نکاح بوده و به همین جهت سعی شده است که معانی کلمات و جملات در متن عربی با ترجمه فارسی تطابق داشته، به اصطلاح، ترجمه تحت‌اللفظی و در عین حال تا حد امکان و بضاعت مترجم، روان و گویا باشد و از ترجمه آزاد پرهیز شده و از آنجا که متون فقهی پر از اشارات و اجمال گویی است و ترجمه بدون توضیح این متون کاری دشوار و شاید کم‌فایده باشد، توضیحات مختصری در باورقی آورده شده است. نگارنده از صاحب نظران تقاضا دارد از تذکر هرگونه اشکال و نقص در این ترجمه دریغ ننموده و با با نظریات مفید و سازنده خود ارشاد فرمایند.

محمد حیدری